

เทคโนโลยีสารสนเทศกับการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน

กุลทิพย์ ศาสตร์ระรุจิ, Ph.D.²

ที่มา

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) หรืออาเซียนก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยในปัจจุบันมีจำนวนประเทศสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ บรูไนดารุสซาลาม เวียดนาม ลาว พม่า กัมพูชา และไทย ตลอดระยะเวลากว่า 50 ปีแห่งการก่อตั้ง อาเซียนได้เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของโลกและภูมิภาคมาอย่างต่อเนื่องจากจุดเริ่มต้นของการมุ่งเน้นในการสร้างความร่วมมือทางการเมืองและความมั่นคงร่วมกันในระยะแรกได้ปรับเปลี่ยนไปสู่ความร่วมมือในด้านอื่นๆ (กรมอาเซียน 2556 ; อนุพันธ์ บัวหัทธิตี 2556)

ในปีพุทธศักราช 2558 ประเทศสมาชิกอาเซียนได้กำหนดและวางแผนเพื่อพัฒนาและยกระดับความร่วมมือระหว่างกันไปสู่ทิศทางที่ก้าวหน้าอีกระดับหนึ่งด้วยการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) ขึ้นเพื่อสนับสนุนการรวมตัวและความร่วมมือระหว่างกันอย่างรอบด้าน ประกอบด้วย 3 เสาหลักคือ ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community – ASC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community – AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community - ASCC) เสาหลักแต่ละด้านมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

เสาหลัก การเมืองและความมั่นคงอาเซียน มีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ประเทศในภูมิภาคอยู่อย่างสันติสุขโดยการแก้ไขปัญหาในภูมิภาคโดยสันติวิธีและยึดมั่นในหลักความมั่นคงรอบด้าน ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน มีข้อตกลงร่วมกัน คือ

(1) ใช้ข้อตกลงและกลไกของอาเซียนที่มีอยู่แล้วในการเพิ่มศักยภาพในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทภายในภูมิภาค รวมทั้งการเผชิญหน้ากับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การก่อการร้าย การลักลอบค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติอื่นๆ และการขจัดอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

---

² รองศาสตราจารย์ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

(2) ริเริ่มกลไกใหม่ๆ ในการเสริมสร้างความมั่นคงและกำหนดรูปแบบใหม่สำหรับความร่วมมือด้านนี้ ซึ่งรวมถึงการกำหนดมาตรฐานการป้องกัน การเกิดข้อพิพาท การแก้ไขข้อพิพาท และการสร้างเสริมสันติภาพภายหลังการยุติข้อพิพาท

(3) ส่งเสริมความร่วมมือทางทะเล ทั้งนี้ ความร่วมมือข้างต้นจะไม่กระทบต่อความเป็นอิสระของประเทศสมาชิกในการดำเนินนโยบายการต่างประเทศและความร่วมมือทางทหารกับประเทศนอกภูมิภาค และไม่นำไปสู่การสร้างพันธมิตรทางการทหาร (ศูนย์ข้อมูลความรู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, 2555)

เสาหลัก ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความมั่นคง มั่งคั่งและสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆ ได้ โดย

(1) มุ่งให้เกิดการไหลเวียนอย่างเสรีของสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการลดปัญหาความยากและความเหลื่อมล้ำทางสังคมภายในปี 2558

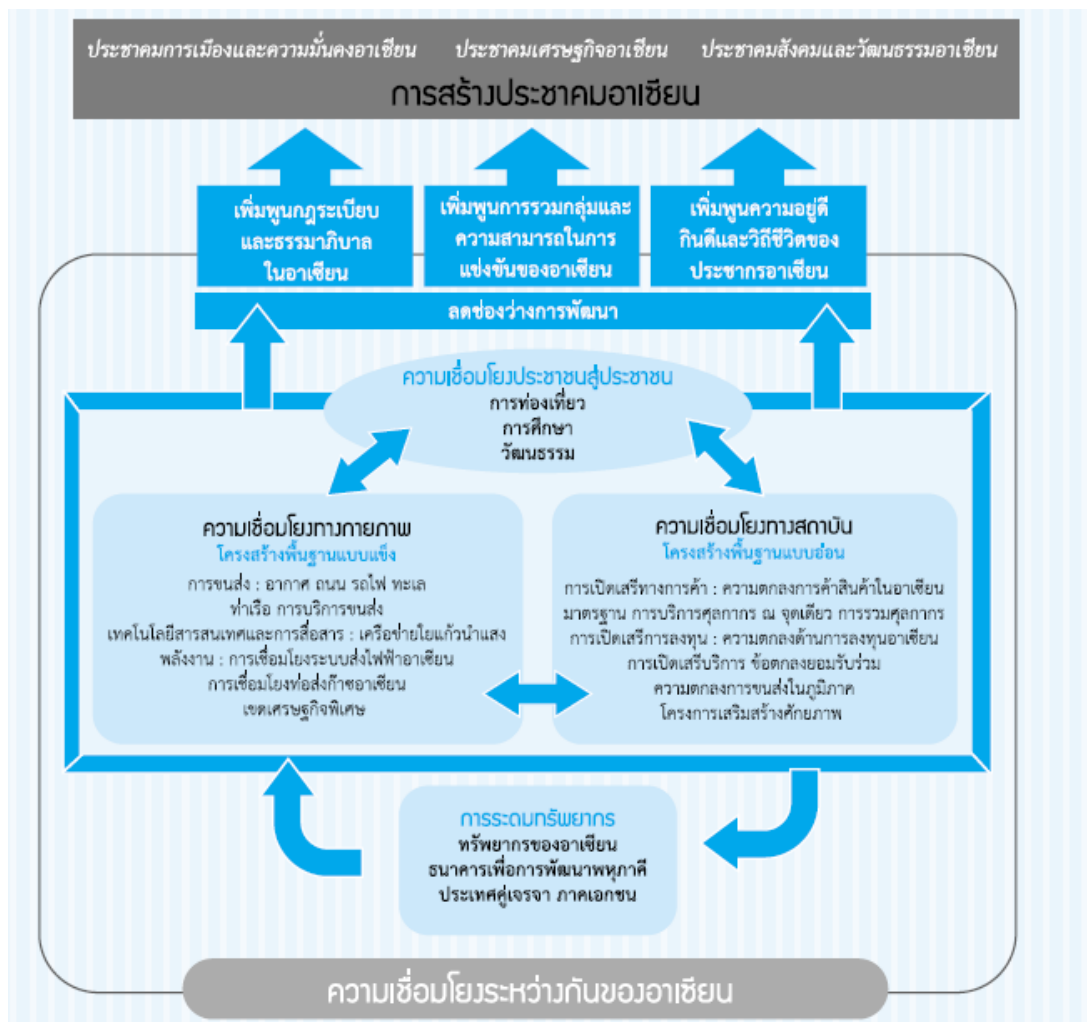
(2) ทำให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว (single market and production base) โดยจะริเริ่มกลไกและมาตรการใหม่ๆ ในการปฏิบัติตามข้อริเริ่มทางเศรษฐกิจที่มีอยู่แล้ว

(3) ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียนเพื่อลดช่องว่างการพัฒนาและช่วยให้ประเทศเหล่านี้เข้าร่วมกระบวนการรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียน

(4) ส่งเสริมความร่วมมือในนโยบายการเงินและเศรษฐกิจมหภาค ตลาดการเงินและตลาดทุน การประกันภัยและภาษีอากร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม พัฒนาความร่วมมือด้านกฎหมาย การเกษตร พลังงาน การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการยกระดับการศึกษาและการพัฒนาฝีมือแรงงาน

เสาหลัก ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน มีจุดมุ่งหมายในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอาเซียน โดยมีแผนปฏิบัติการประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนซึ่งครอบคลุมความร่วมมือในหลายสาขา เช่น ความร่วมมือด้านการปราบปรามยาเสพติด การพัฒนาชนบท การขจัดความยากจน สิ่งแวดล้อมการศึกษา วัฒนธรรม สตรี สาธารณสุข โรคเอดส์ และเยาวชน เป็นต้น เป็นกลไกสำคัญเพื่อการบรรลุจุดมุ่งหมายของประชาคมนี้ และรองรับการเป็นประชาคมซึ่งเน้นใน 4 ด้าน ได้แก่

- (1) การสร้างประชาคมแห่งสังคมที่เอื้ออาทร
  - (2) แก้ไขผลกระทบต่องสังคมอันเนื่องมาจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ
  - (3) ส่งเสริมความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและการจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง และ
  - (4) ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในระดับรากหญ้า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รวมทั้งการรับรู้ข่าวสารซึ่งเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน
- (www.e-aseantf.org)

e-ASEAN ความร่วมมือด้านอิเล็กทรอนิกส์ในประชาคมอาเซียน

e-ASEAN : ASEAN Electronic Commerce Cooperation คือ กรอบความตกลงด้านอิเล็กทรอนิกส์ของอาเซียนที่เป็นผลมาจากการที่อาเซียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร (Information Technology and Communication-ICT) ในภูมิภาคให้สอดคล้องกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกันในฐานะที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจะรวมตัวทางเศรษฐกิจเป็นตลาดเดียวกัน ทั้งนี้อาเซียนจะต้องเตรียมรับกับวิวัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศและพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และการเปิดเสรีด้านสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศภายใต้กรอบองค์การการค้าโลก (Association of Southeast Asian Nation , 2012) กรอบความตกลงฯ มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้าน ICT ตลอดจนลดความเหลื่อมล้ำด้าน IT ภายในแต่ละประเทศและระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกัน รวมทั้งส่งเสริมการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า บริการและการลงทุนด้าน ICT ภายในอาเซียน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการลงทุนในด้านนี้ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีด้าน IT เข้ามาสู่ภูมิภาค โดยมีมาตรการที่ครอบคลุมด้านต่างๆ 5 ด้าน คือ

(1) การวางระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูลข่าวสาร (ASEAN Information Infrastructure) ภายในอาเซียนที่สามารถติดต่อเชื่อมโยงถึงกันอย่างทั่วถึงและด้วยความเร็วสูง และพัฒนาความร่วมมือไปสู่การจัดตั้งห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (digital libraries) และแหล่งรวมข้อมูลท่องเที่ยวอิเล็กทรอนิกส์ (tourism portals) รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนข้อมูล (Internet exchanges) และการให้บริการเชื่อมต่อสัญญาณเครือข่ายข้อมูลอินเทอร์เน็ต (Internet gateways)

(2) การอำนวยความสะดวกให้เกิดความเจริญเติบโตทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยการออกกฎหมายและระเบียบด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ อันจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภคและพัฒนาวัฒนธรรมในการทำธุรกิจโดยใช้อิเล็กทรอนิกส์ เช่น การยอมรับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งกันและกัน การชำระเงินโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและข้อมูลส่วนบุคคล เป็นต้น

(3) การเปิดเสรีการค้าสินค้า บริการ และการลงทุนด้าน ICT ภายในอาเซียน โดยประเทศสมาชิกอาเซียนจะยกเลิกภาษีและอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้อยู่สำหรับสินค้า ICT (เช่น เครื่องประมวลผลอัตโนมัติ เครื่องโทรสาร เครื่องบันทึกเสียงสำหรับโทรศัพท์ ไดโอดและ

ทรานซิสเตอร์ แผงวงจรไฟฟ้า) เป็นต้น ภายในปี 2548 สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียน
ดั้งเดิม 6 ประเทศ และภายในปี 2553 สำหรับประเทศสมาชิกใหม่ คือ กัมพูชา ลาว พม่า
และเวียดนาม รวมทั้งให้เร่งเปิดเสรีการค้าบริการ และการลงทุนด้าน ICT ภายใต้กรอบ
ความตกลงด้านบริการของอาเซียนและความตกลงว่าด้วยเขต การลงทุนอาเซียน รวมทั้ง
ให้มีการยอมรับร่วมด้านมาตรฐานสินค้า และการประสานพิกัดศุลกากรสินค้า ICT เป็นต้น

(4) การเสริมสร้างความสามารถและพัฒนาอิเล็กทรอนิกส์เพื่อประโยชน์ต่อสังคม (e-
Society) โดยให้มีการพัฒนาและจัดทำโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ความสามารถ
ด้าน IT ของบุคลากรในอาเซียน ลดความเหลื่อมล้ำด้าน IT ภายในประเทศและระหว่าง
ประเทศสมาชิก อำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายแรงงานด้าน IT อย่างเสรี และ
ส่งเสริมการใช้ IT

(5) ส่งเสริมให้มีการใช้ ICT ในภาครัฐ เช่น การให้บริการ การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ การ
อำนวยความสะดวกในเรื่องข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

กรอบความตกลง e-ASEAN (e-ASEAN Framework Agreement) ได้จัดทำโครงการนำร่องเพื่อ
อำนวยความสะดวกหรือส่งเสริมการดำเนินการ ดังนี้

1. การจัดตั้งโครงสร้างพื้นฐานสำหรับข้อมูลของอาเซียน ได้แก่ โครงการแลกเปลี่ยนข้อมูล
อินเทอร์เน็ตของภูมิภาค (ASEAN Regional Internet Exchange or ARIX) โครงการศูนย์การ
เรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์โคก (Coke e-Learning Community Centers)
2. การเติบโตของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) ในอาเซียน การเปิดเสรีการค้า
ผลิตภัณฑ์ ICT การบริการเกี่ยวกับ ICT การลงทุนเพื่อการสนับสนุน e-ASEAN การลงทุนในการ
ผลิตของผลิตภัณฑ์ ICT และการให้บริการ ICT ได้แก่ เว็บทำการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN e-
Tourism Portal) โครงการเชื่อมโยงภูมิภาคกับโลก (ASEAN World.com) เว็บทำของธุรกิจ
SMEs (EastASEANbiz.net) โครงการตลาดสำหรับอะไหล่รถยนต์ (SupplyPower) เว็บทำ
โครงการแลกเปลี่ยนแรงงานที่มีทักษะ (Knowledge Worker Exchange) โครงการความร่วมมือ
ระหว่างภาคธุรกิจ (WeASEAN.com)
3. สังคมอิเล็กทรอนิกส์ (e-Society) และการเสริมสร้างความสามารถเพื่อที่จะลดความแตกต่าง
ด้านดิจิทัลภายในและระหว่างประเทศสมาชิก ได้แก่ โครงการเว็บทำการเรียนรู้ (ASEAN
Educators On—L-i-n-e) โครงการสร้างเครือข่ายบริการห้องสมุด (ASEAN Infonet) โครงการ

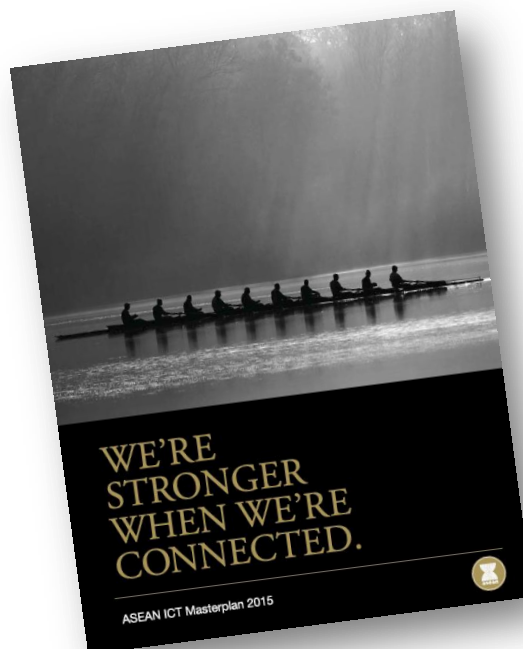
เชื่อมโยงโรงเรียนในประชาคม (ASEAN SchoolNet) โครงการพัฒนาธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ (e-Entrepreneurship) โครงการบ่มเพาะธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ (ASEAN Incubator Project) โครงการเว็บท่าศิลปะ (ArtPortalAsia.com)

4. การใช้เทคโนโลยี ICT ในการให้บริการของรัฐบาล (e-Government) ได้แก่ โครงการอบรมกฎหมายไซเบอร์ (Cyberlaw Training Workshop) (Association of Southeast Asian Nation 2012 ; e – Asean Framework Agreement สืบค้นออนไลน์ <http://www.aseansec.org>)

ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุยุทธศาสตร์การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง อาเซียนได้จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจอาเซียน และจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศของอาเซียน (2554-2558) โดยกำหนดผลลัพธ์ที่จะยกระดับสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศของอาเซียน ริเริ่มโครงการเส้นทางเครือข่ายบรอดแบนด์ (ASEAN Broadband Corridor) การออกใบรับรองทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การปรับประสานกฎระเบียบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนากฎหมายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การคิดค่าบริการอินสายระหว่างประเทศ (International roaming) ความปลอดภัยในเครือข่ายไซเบอร์ (cyber security) ความร่วมมือในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศ (ASEAN Information Infrastructure – All) ซึ่งเน้นการเสริมสร้างความสามารถ การศึกษา การวิจัย รวมทั้งการจัดตั้งเครือข่ายการแลกเปลี่ยนทางอินเทอร์เน็ตในภูมิภาค อาเซียนดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาแรงงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันในตลาด การดำเนินธุรกิจและสังคมด้วยสื่อออนไลน์

แผนแม่บทไอซีทีของอาเซียน 2015 (ASEAN ICT Masterplan 2015)

แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT)-ของกลุ่มประเทศสมาชิก ถือเป็นกลไกสำคัญในการนำอาเซียนบรรลุความร่วมมือระหว่างกันของกลุ่มประเทศอาเซียนได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แผนแม่บทไอซีทีของอาเซียน 2015 (ASEAN ICT Masterplan 2015) มีจุดหมายสำคัญคือ อาเซียนจะใช้ไอซีทีในการขับเคลื่อนด้านสังคมและเศรษฐกิจ ไอซีทีจะเป็นตัวช่วยผลักดันการปฏิรูปอาเซียนให้เป็นตลาดเดียว (เวสต์ แสงสุริยงค์ 2556) ด้วยวิสัยทัศน์ด้านโครงสร้างพื้นฐานไอซีทียุคใหม่ และพัฒนาทุนมนุษย์ที่มีฝีมือส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับงานสร้างสรรค์และนวัตกรรม จัดให้มีนโยบายส่งเสริม และสร้างสภาพแวดล้อมที่มีกฎระเบียบ ด้วยมาตรการดังกล่าว อาเซียนจะเสริมสร้างพลังให้แก่ชุมชน และผลักดันให้อาเซียนมีสถานะภาพเป็นศูนย์กลางไอซีที ที่ครอบคลุมได้อย่างทั่วถึง ส่งผลให้อาเซียนเป็นภูมิภาคที่เหมาะสมกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยมีวิสัยทัศน์ดังนี้

วิสัยทัศน์

“สู่เทคโนโลยีเพื่อการสร้างศักยภาพประชาชน และการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคม ก่อให้เกิดอาเซียนที่มีความเท่าเทียม มีความเจริญมั่งคั่ง และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

Vision

“Towards an Empowering and Transformational ICT: Creating an Inclusive, Vibrant and Integrated ASEAN”

จากวิสัยทัศน์ดังกล่าว ได้นำไปสู่ แผนแม่บทด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2553-2558 (ASEAN ICT Master Plan 2010-2015) คือ แผนยุทธศาสตร์ด้าน ICT ของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ริเริ่มจากการ ประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ (TELMIN) ครั้งที่ 8 เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.2551 ที่ได้มีการลงมติให้มีการจัดทำโครงการแม่บทขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดทิศทางกิจกรรมความร่วมมือด้าน ICT และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้าน ICT ในอาเซียน โดยได้รับการสนับสนุนด้านเงินทุนจากกองทุน ICT อาเซียน (ASEAN ICT Fund) ต่อมาในการประชุม TELMIN เมื่อปี พ.ศ. 2554 จึงได้มีการลงนามรับรองและประกาศใช้ ASEAN ICT Master Plan 2010-2015 เพื่อขับเคลื่อนและกำหนดทิศทางการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของอาเซียนในระยะ 5 ปีอย่างเป็นทางการ

จะเห็นได้ว่า ASEAN ICT Master Plan 2010-2015 นับเป็นแผนแบบเบ็ดเสร็จที่มีการระบุยุทธศาสตร์ แผนการดำเนินงาน เป้าหมาย และระยะเวลาในการดำเนินการอย่างชัดเจน โดยมีการกำหนดเป้าหมายกว้างๆ อยู่ 4 ประการ คือ

2.1.1 ยกระดับ ICT เป็นเครื่องมือในการผลักดันให้อาเซียนมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

2.1.2 ส่งเสริมให้อาเซียนได้รับการยอมรับในฐานะเป็นศูนย์กลางด้าน ICT แห่งหนึ่งของโลก

2.1.3 ทำให้ประชากรอาเซียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.1.4 ให้ ICT มีส่วนช่วยในการรวมตัวเป็นหนึ่งเดียวของอาเซียน

แผนแม่บทด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ (Economic Transformation) เป็นการเตรียมความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมแก่การทำธุรกิจเพื่อที่จะดึงดูดการค้า การลงทุน และการสร้างธุรกิจในสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชน และการสร้างศักยภาพให้แก่ประชาชน (People empowerment and engagement) เป็นการปรับปรุงคุณภาพชีวิต ของประชาชนผ่านการเข้าถึง ICT อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ในราคาที่เหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างนวัตกรรม (Innovation) คือการส่งเสริมอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสิ่งแวดล้อม (Green) โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความแปลกใหม่ รวมทั้งการส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ

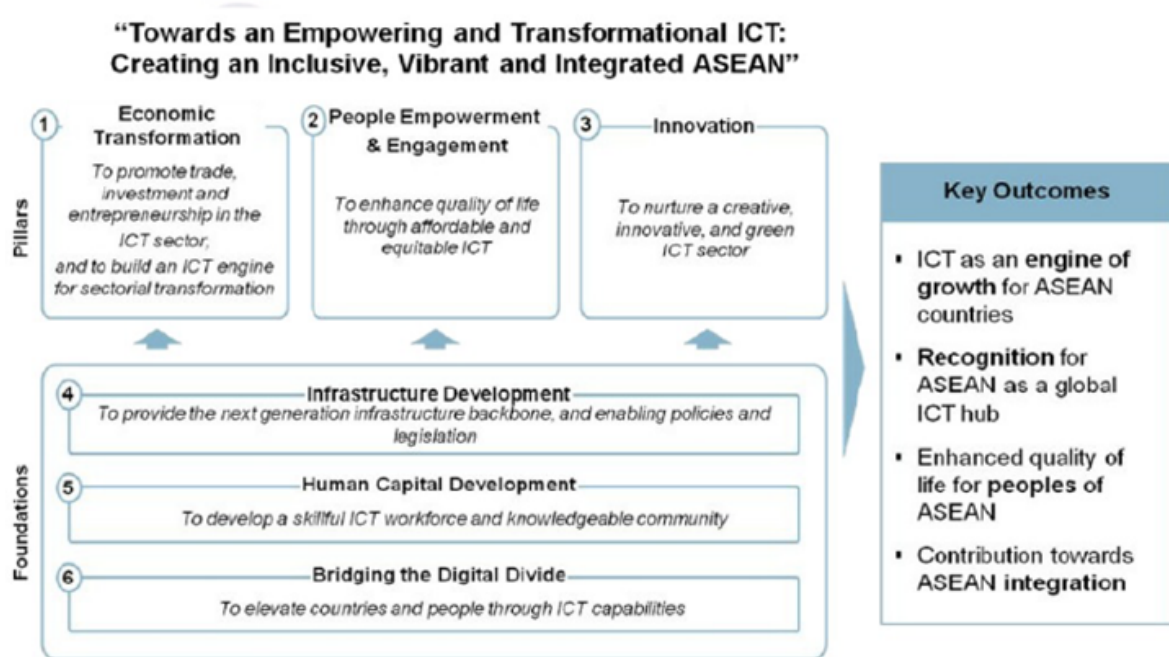
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure Development) เพื่อสนับสนุนการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต่างๆ ให้ครอบคลุมทั่วทุกชุมชนในอาเซียน รวมทั้ง การบริหารจัดการและบูรณาการข้อมูลด้านอุดมศึกษา และระบบเตือนภัยพิบัติ (Disaster Management) ให้มีประสิทธิภาพและทันต่อเหตุการณ์

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาทุนมนุษย์ (Human Capital Development) เป็นการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ ให้มีทักษะและความสามารถด้าน ICT เพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรม ICT และช่วยส่งเสริมอุตสาหกรรมอื่นๆ ในภาคเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การลดช่องว่างทางด้านดิจิทัล (Bridging The Digital Divide) เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการนำ ICT ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันเพื่อสร้างอาชีพ

(ชุดิมา บุญยประภัทร 2558; สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2555)

กรอบเทคโนโลยีสารสนเทศกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ASEAN ICT MASTER PLAN 2015

SMART Thailand 2020 กับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

ประเทศไทยได้เตรียมความพร้อมที่จะขับเคลื่อนสู่การเป็นเมืองหลวงแห่งภูมิภาคอาเซียน(ASEAN Gateway City) ที่จะเป็นศูนย์กลางธุรกิจแห่งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของคนไทยให้ทัดเทียมสากล“เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร” (ICT) เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนกลไกการพัฒนาของประเทศ ทั้งนี้ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) จะเป็นหน่วยงานหลักของรัฐบาลในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในทุกมิติซึ่งมีเป้าหมายหลักคือ “สังคมแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาคเป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” ได้กำหนดยุทธศาสตร์ “ SMART Thailand 2020” เพื่อสร้างความเข้มแข็งและเสริมประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐทั้งระบบในการสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจอย่างไร้ขีดจำกัด และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เกิดขึ้น

อย่างรวดเร็ว (สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ 2556 สืบค้นข้อมูลออนไลน์ จาก <http://en.sipa.or.th/activity/1267> ; <http://www.ictgenius9.com/home/1098/>)

SMART THAILAND สอดรับกับนโยบายบรรดแบนด์แห่งชาติ และนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทยสำหรับปี พ.ศ. 2554-2563 หรือ ICT 2020 มีจุดมุ่งหมายให้ประเทศไทยเป็นสังคมอุดมปัญญาในปี 2563 เป็นสังคมที่มีการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด โดยใช้เทคโนโลยีเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศใน 3 มิติหลักได้แก่ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยในทางเศรษฐกิจเน้นหนักในการพัฒนาและประยุกต์ใช้ไอซีทีเพื่อภาคเกษตรและบริการ ส่วนในทางสังคมเน้นการเรียนรู้และระบบการบริการทางแพทย์และสุขภาพ ส่วนทางด้านสิ่งแวดล้อมเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1. **SMART NETWORK** เป็นแผนการการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานของโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ที่เน้นเทคโนโลยีการเชื่อมต่อผ่านสายเคเบิลใยแก้วนำแสงเป็นหลัก โดยมีเป้าหมายในการขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมประชากรร้อยละ 80 ในอีก 3 ปีข้างหน้า และร้อยละ 95 ภายในปี พ.ศ. 2563 โดยปัจจุบันประเทศไทยมีโครงข่ายเคเบิลใยแก้วนำแสงไปถึง (Reach) ระดับตำบล ครอบคลุมประชากรประมาณร้อยละ 87 ปัจจุบันอยู่ระหว่างการวางสายเคเบิลใยแก้วนำแสงเพิ่มเติม ใช้เงินลงทุนประมาณ 80,000 ล้านบาท เพื่อให้มีบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงไปถึงในระดับตำบล

แผนการดำเนินการขยายโครงข่าย SMART NETWORK จะแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2555 – 2558 เป็นการปรับเปลี่ยนอุปกรณ์เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของโครงข่ายที่มีอยู่เดิมให้มีความพร้อมในการรองรับการใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง โดยไม่ต้องลงทุนลากสายเคเบิลใยแก้วนำแสงเพิ่มเติม ระยะที่ 2 ปี พ.ศ. 2559 – 2563 จะเป็นการลงทุนลากสายเคเบิลใยแก้วนำแสงเพิ่มเติมไปยังตำบลที่ยังไม่มีโครงข่ายฯ เพื่อให้ครอบคลุมประชากรร้อยละ 95 ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการขยายโครงข่ายเคเบิลใยแก้วนำแสงนี้ จะให้ความสำคัญกับการปรับปรุงโครงข่ายในจังหวัดที่มีความครอบคลุมของโครงข่ายน้อยก่อน ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น สตูล กระบี่ อุดรธานี ร้อยเอ็ด และขอนแก่น เป็นต้น ทั้งนี้รัฐบาลมีแนวคิดที่จะระดมทุนเพื่อนำมาใช้ในการขยายโครงข่าย SMART

NETWORK เช่น การระดมทุนผ่านกองทุนโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้การขยายโครงข่ายดำเนินไปได้รวดเร็วขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาเงินงบประมาณของรัฐเพียงอย่างเดียว

SMART GOVERNMENT เป็นการส่งเสริมการให้บริการผ่านโครงข่าย SMART NETWORK ซึ่งบริการอิเล็กทรอนิกส์และธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นั้น มีความสำคัญต่อการกระตุ้นความต้องการใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง โดยได้มอบหมายให้สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) เป็นผู้ดูแลและส่งเสริมการเติบโตของธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ ในขณะเดียวกันยังจะได้ผลักดันบริการอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ของภาครัฐ โดยในขั้นแรกจะเป็นการผลักดันบริการที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างทั่วถึง และลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการและโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของประชาชนในเขตเมืองและชนบท เช่น โครงการรักษาพยาบาลทางไกล โครงการศึกษาทางไกล

แผนการดำเนินงาน SMART GOVERNMENT ซึ่งเป็นการส่งเสริมการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เพื่อให้เกิดบริการที่มีประสิทธิภาพ สะดวก ทั่วถึงและเป็นธรรม แก่ประชาชน รวมถึงเป็นการกระตุ้นประชาชนให้มีความต้องการใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงมากขึ้น โดยกระทรวงฯ ได้วางแผนที่จะดำเนินการร่วมกับกระทรวงต่างๆ ในการพัฒนาบริการอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐต่างๆ โดยระยะแรกจะเน้นถึงการส่งเสริมให้มีบริการของภาครัฐที่เป็นบริการพื้นฐานหลัก และก่อให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างแก่ประชาชนคนไทย คือ

1. **บริการ Smart – Education** เป็นการพัฒนาและส่งเสริมการขยายโครงข่ายการให้บริการการศึกษาไปยังโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล
2. **บริการ Smart – Health** เป็นโครงการพัฒนาระบบการรักษาพยาบาลทางไกลผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง
3. **บริการ Smart – Government** เป็นโครงการเพิ่มช่องทางการให้บริการทะเบียนราษฎรออนไลน์ โดยขยายการให้บริการภาครัฐ ผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง
4. **บริการ Smart – Agriculture** เป็นโครงการพัฒนาระบบศูนย์ปฏิบัติการข้อมูลการเกษตร โดยให้บริการข้อมูลทางการเกษตรที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ (Kiosk) ตาม

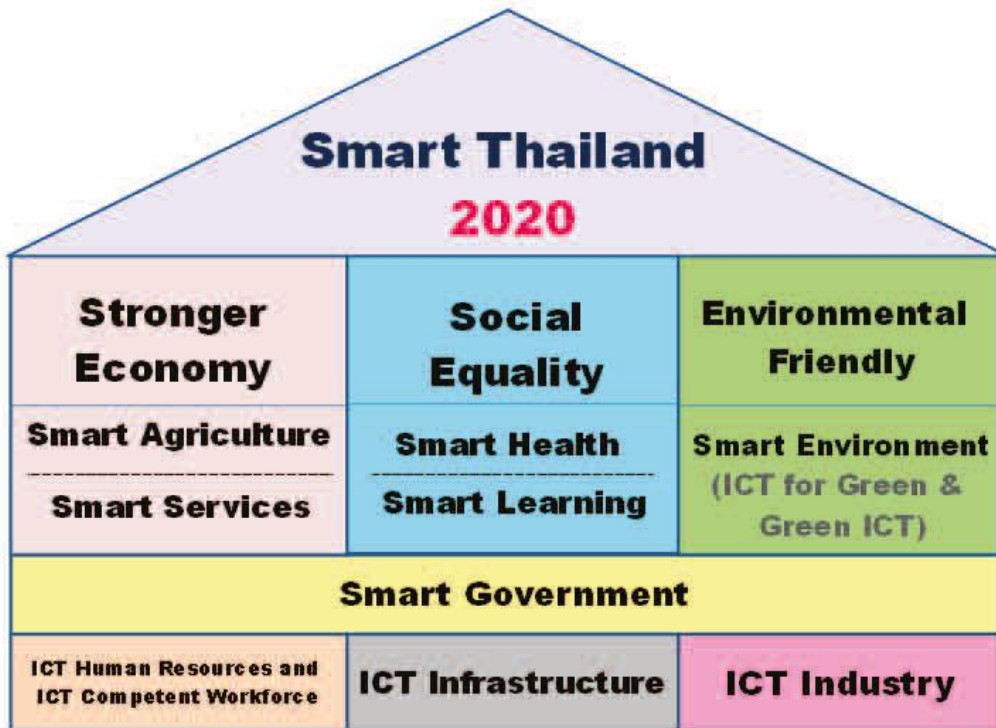
แหล่งชุมชนของแต่ละตำบล และการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS) เพื่อส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ รวมถึงการส่งเสริมการใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเหมาะสมกับการเพาะปลูก

SMART BUSINESS

ส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรม ICT เพื่อสามารถแข่งขันได้ในระดับสากลโดยพัฒนาผู้ประกอบการให้มีศักยภาพและ สามารถพึ่งพาตนเองได้ พัฒนาศักยภาพด้าน ICT ให้มีทักษะความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพและตรงกับความต้องการของภาค อุตสาหกรรมทั้งในปัจจุบันและอนาคต

SMART PEOPLE

สร้างรากฐานการพัฒนาที่สมดุลสู่สังคมด้วย ICTโดยการส่งเสริมและสนับสนุนการนำ ICTมาใช้ในการบริหารจัดการและบูรณาการข้อมูลด้านอุตุนิยมวิทยาและระบบเตือนภัยพิบัติให้มีประสิทธิภาพและทันต่อเหตุการณ์ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการ ศึกษาด้วยสื่อการเรียนการสอนผ่านคอมพิวเตอร์พกพาเพื่อให้คุณภาพชีวิตและ เศรษฐกิจโดยรวมของประชาชนทุกคนดีขึ้น อย่างยั่งยืน (กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ สืบค้นทางออนไลน์ www.thaiwebaccessibility.com/.../ict2020_book_.pd)

ICT 2020 Framework

นโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กับการพัฒนาเทคโนโลยีสู่ประชาคมอาเซียน

นโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (Digital Economy) เป็นนโยบายของรัฐบาลที่สำคัญเกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม การขับเคลื่อนเข้าสู่ความเป็นดิจิทัลมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาธุรกิจการสื่อสารของประเทศไทยในอนาคต ที่จำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนา **โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล** โดยมีเป้าหมาย การครอบคลุมทุกพื้นที่ การมีขนาดที่พอเพียงกับการใช้งาน มีเสถียรภาพที่มั่นคง ในราคาที่เหมาะสม เพื่อเป็นพื้นฐานไปสู่การต่อยอดกิจกรรมการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

ทั้งนี้นโยบายดังกล่าว พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2557 ในส่วนของนโยบายในการสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจ

ของประเทศ รัฐบาลได้กำหนดนโยบายให้มีการส่งเสริมภาคเศรษฐกิจดิจิทัล และวางรากฐานของเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศอย่างจริงจัง ซึ่งจะ使得ทุกภาคเศรษฐกิจก้าวหน้าไปได้ทันโลกและสามารถแข่งขันในโลกสมัยใหม่ได้ ทั้งด้านการผลิต และการค้าผลิตภัณฑ์ดิจิทัลโดยตรง และการใช้ดิจิทัลให้รองรับการให้บริการของภาคธุรกิจการเงินและธุรกิจบริการอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาคสื่อสาร และบันเทิง ตลอดจนการใช้ดิจิทัลรองรับการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม และการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ในส่วนการเชื่อมโยงสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนได้ระบุไว้ดังนี้

“เร่งส่งเสริมความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ในภูมิภาคอาเซียน และขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยใช้ประโยชน์จากโครงข่ายคมนาคมขนส่ง และโทรคมนาคมที่เชื่อมโยงระหว่างกันของอาเซียน ระบบการออกใบรับรอง/ใบอนุญาตผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ การทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกันในอาเซียน”

“พัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยทุกระดับ โดยสอดคล้องกับข้อตกลงในการเคลื่อนย้ายในด้านสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และปัจจัยการผลิตต่างๆ ที่เปิดเสรีมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยให้สามารถแข่งขันได้ รวมทั้งสามารถดำเนินธุรกิจร่วมกับผู้ประกอบการในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อนำไปสู่ความเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทานตลาดโลกได้”

“พัฒนาแรงงานของภาคอุตสาหกรรมเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนทั้งแรงงานวิชาชีพ แรงงานมีทักษะ และแรงงานไม่มีทักษะ โดยการเร่งรัดและขยายผลการใช้ระบบคุณวุฒิวิชาชีพให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยคำนึงถึงความเป็นเอกภาพกับระบบมาตรฐานฝีมือแรงงาน และมาตรฐานวิชาชีพ”

(ที่มา: คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วันศุกร์ที่ 18 กันยายน 2557)

จะเห็นได้ว่านโยบายเศรษฐกิจดิจิทัล (digital economy) ของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูป การผลิต การดำเนินธุรกิจ การค้า การบริการ การศึกษา การสาธารณสุข การบริหารราชการแผ่นดิน รวมทั้งกิจกรรมทาง

เศรษฐกิจและสังคมอื่นๆ จะเป็นส่วนหนุนเสริมให้เกิดการกระตุ้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมอาเซียนได้ดียิ่งขึ้น

ประชาคมอาเซียนภายหลังปีพ.ศ. 2558 จะเป็นยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศนอกจากจะเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมภาคส่วนอื่นๆ ในระบบเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ยังจะเป็นองค์ประกอบสำคัญในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป อาทิ การใช้แอปพลิเคชันผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Application) การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) การวิเคราะห์และจัดการฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ที่เทคโนโลยีจะเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตและในสังคมอาเซียน

สรุป

เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นองค์ประกอบสำคัญของการขับเคลื่อนและการสร้างประชาคมอาเซียนในยุคดิจิทัลที่การสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศได้เชื่อมโยงถึงกันเป็นเครือข่ายทั้งระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก แผนนโยบาย e-ASEAN แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศของอาเซียน (ASEAN ICT Master Plan 2015) แผนนโยบาย SMART Thailand 2020 และนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) ของประเทศไทย จะเสริมศักยภาพทางเศรษฐกิจให้แก่ประชาคมอาเซียน ทั้งนี้ยังขึ้นอยู่กับการเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศของประเทศสมาชิกที่จะทำให้เกิดการบูรณาการข้อมูลพื้นฐานระหว่างกัน อันจะสร้างประโยชน์ในการพัฒนาความเป็นประชาคมในด้านต่างๆ ต่อไป ทั้งในด้านความมั่นคง สังคม วัฒนธรรม การป้องกันภัยคุกคามของอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อเปิดโอกาสแห่งการเรียนรู้ และสร้างความเท่าเทียมให้ประชาชนโดยมีเป้าหมายที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและการพัฒนาภูมิภาคอาเซียนให้เติบโตอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. *AEC FACT BOOK One Vision, One Identity, One Community*. สืบค้นจาก http://www.dtn.go.th/filesupload/aec/images/inside_aec_factbook.pdf.

กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2554, 7 ธันวาคม). ดัน ASEAN Connectivity ชู 5 ยุทธศาสตร์เชื่อมเอเชีย. *กรุงเทพธุรกิจออนไลน์*. สืบค้นจาก <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/business/business>

กรมประชาสัมพันธ์. (2554). *ประเทศไทยกับอาเซียน One Vision, One Identity, One Community*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

กรมอาเซียน. (2556, 7 กุมภาพันธ์). ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแตกต่างจากประชาคมอาเซียนอย่างไร. สืบค้นจาก <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/other-20130207-102318-384150.pdf>

ชุติมา บุญยประภัตร. (2550). *การก้าวไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของไทยในปี พ.ศ. 2558*. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

เรวัต แสงสุริยงค์. (2556). แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของอาเซียน พ.ศ. 2558. *วารสารวิชาการสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. 21(37).

ศูนย์ข้อมูลความรู้ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. (2555). สืบค้นจาก <http://www.thai-aec.com/>.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2555). *AEC: ประชาคมอาเซียนกับตัวชี้วัดความสำเร็จ*. 2012:เผยแพร่ที่เว็บไซต์ของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. สืบค้นจาก http://tdri.or.th/tdri-insight/asean_measures

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2555, 31 สิงหาคม). *ถนนสู่ AEC เพื่อ SMEs ไทย*. สืบค้นจาก http://www.smi.or.th/webdatas/download/dl_114.pdf.

สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2555). แผนปฏิบัติ ราชการ 4 ปี พ.ศ.2556-2559 สำนักงานปลัดกระทรวง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. สืบค้น จาก http://www.mict.go.th/article_attach/047.doc.

สำนักอาเซียน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2554, กันยายน). เอกสารประกอบการ บรรยายการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้วยปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง 17 กันยายน 2554.

อภินันท์ บัวหภักดี. (2556). ความรู้ทั่วไปเรื่องอาเซียน. อนุสาร อสท. 53(48-49), หน้า 5.

ภาษาอังกฤษ

Association of Southeast Asian Nation. (2012). *e-ASEAN Framework Agreement*. Retrieved from <http://www.aseansec.org/6267.htm> 31 August 2012.

Association of Southeast Asian Nation. (2012). *The e-ASEAN Initiative*. Retrieved from <http://www.aseansec.org/7659.htm> 31 August 2012.